

Zprávy, informace, oznámení

FTK přeborníkem UP

V posledním týdnu zimního semestru skončil finálovým zápasem mezi PpF a FTK přebor UP v ledním hokeji. V utkání plném změn se nakonec štěstí přiklonilo k obhájci titulu z minulého ročníku a přeborníkem UP v ledním hokeji pro rok 1998 se po vítězství 6:4 stalo mužstvo FTK. Finále (17. 12. 1998) PpF – FTK 4:6.

Pořadí ve skupinách:

A.	1. PpF	B.	1. FTK
	2. LF		2. PF
	3. CMTF		3. FF

Jménem hráčů a pořadatelů bych chtěl poděkovat všem divákům, kteří přišli fandit svým kolegům a vytvořili tak jedinečnou hokejovou atmosféru. Obzvláště bych chtěl poděkovat trojici rozhodčích, pánům J. Krátkému, S. Šimčíkovi a R. Šimčíkovi, členům ČSLH, za řízení všech utkání přeboru. Svou účastí, za niž se zrekli nároku na odměnu, přispěli ke kvalitní úrovni všech zápasů.

J. Výborný, organizátor přeboru

Pozvánka

Ústav lékařské biofyziky LF UP, Katedra žurnalistiky FF UP a Katedra hudební výchovy PdF UP zve na 3. seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči. Seminář se uskuteční 18. 2. ve 14.00 hod. v posluchárně Neurologické kliniky ve FN v Olomouci.

-map-

Jen několik řádků...

Z mnohého mnoho

Každý obchodník ví, že jeho obrat, a tedy i zisk je struktura tvořená součinem dvou položek: velikostí dílčích nákupů a počtu těchto nákupů. V souladu se zásadou – velký obrat, malý zisk (minimálně je zisk plynoucí z jednoho dílčího nákupu) si navíc uvědomuje, že se lze docela dobře spokojit s málem, je-li zdrojů tohoto mála dostatečně mnoho.

Co je známo obchodníkovi, neuniká ani ministři financí. Jeho ochota hodně přidat dobře placeným poslancům v protikladu ke zjevné neochotě přidat byl jen docela málo chudým občanům, je zjevná. Právě tak si počíná v procesu investic, při vybírání daní; haléř chudáků, díky množství chudých, může v úhrnu znamenat víc než zlaták boháč.

Množství se tak stává pro mnohost faktorů v nejednom ohledu rozhodujícím.

Tím se projevuje, co má lidstvo společného s mravenci, včelami a jiným pospolitým hmyzem.

Má to dopad i pro vědu.

Až donedávna se od nich odlišovalo tím, že u lidí přetvořoval význam jedince při objevování nového – význam jedince ve vědě nebo v umění.

I tihle však vývoj mění.

Obávám se, že se význam této individualistické dimenze lidství výrazně snižuje. Také objevování je stále více záležitostí kolektivu; role jedince je pouze dílčí, zastupitelnost a nahraditelnost jedince se stává stále více samozřejmou. Nápad, myšlenka jako produkt individuálního mozku sice nadále existují, jejich realizace se však opět ujímá kolektiv; někdy i ve snaze nápad umrtnit, nehodí-li se právě vládnoucímu monopolu.

Jev diskutovaný v téhle úvaze má jen malou politickou podstatnost. Zdá se být zákonitou součástí lidské fylogeneze.

Možný politický dopad diskutovaného jevu se snad projevuje tím, že i do politiky jsou přednostně vybíráni jedinci šediví, nudní, nezajímaví, uniformní, prostě nijak nevybočující z mezí průměru lidského množství.

Spíše bohužel než bohudík.

S. Komenda

Ceny studentům za rok 1998

Na Pedagogické fakultě UP byly uděleny Ceny děkana PdF UP:

V sekci výtvarné výchovy získal 1. cenu Jan Buchta (1. ročník, obor učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ), a to za soubor 4 plastik s tématem zvířete, ryby, ptáka. 2. cenu získal Radek Orel (2. ročník, obor učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ), a to za soubor 12 linorytů – ilustrací ke knize L. Pechy Woodcraft. 3. cenu získala Lenka Míklíková (3. ročník, učitelství pro 2. stupeň ZŠ, kombinace český jazyk – výtvarná výchova), a to za soubor 7 kreseb uhlím. Ve stejné kategorii obdrželi čestná uznání Vendula Johnová (1. ročník, obor výtvarná výchova pro ZUŠ, a to za soubor velkoformátových kreseb na námět básní Ch. Baudelaira *Květy zla*, Iva Pretschová (4. ročník, učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ), a to za soubor 3 olejomalb, Jan Krčíka (1. ročník, učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ), a to za sošku ptáka.

V sekci český jazyk a literatura získal 1. cenu Martin Nešpor (4. ročník, učitelství pro 2. stupeň ZŠ, kombinace český jazyk – občanská výchova), a to za diplomovou práci *Chlapecká literatura*. 2. cenu získal Richard Hrdina (4. ročník, CMTF, obor křesťanská výchova – český jazyk), a to za diplomovou práci *Mlčení jako neverbální projev a jeho reflexe v umělecké literatuře*. 3. cenu získala Tereza Vlašňáková (3. ročník, učitelství pro 2. stupeň ZŠ, kombinace český jazyk – výtvarná výchova), a to za básnickou sbírku.

V sekci občanské výchovy 1. cenu získala Lada Drábková (4. ročník, vychovatelství), a to za diplomovou práci *Vybrané problémy suicidality dětí a mládeže*.

V sekci přírodopisu získal 1. cenu Jan Sojka (4. ročník studia učitelství pro 2. stupeň ZŠ, kombinace přírodopis – občanská výchova), a to za diplomovou práci *Možnosti zkovalitnění ekologické výchovy na ZŠ prostřednictvím chovatelské*.

V sekci speciální pedagogika získala 1. cenu Michaela Sylvarová (5. ročník, učitelství pro 1. stupeň speciálních a základních škol), a to za diplomovou práci *Uplatnění tvorivé dramatiky ve výuce dějepisu na II. stupni zvláštní školy*.

V sekci učitelství pro 1. stupeň ZŠ 1. cenu získal Radomír Rais (4. ročník, učitelství pro 1. stupeň ZŠ), a to za diplomovou práci *Historie pedagogického vzdělávání v Litomyšli*. 2. cenu pak získala Ludmila Kadzimanová (4. ročník, učitelství pro 1. stupeň ZŠ), a to za diplomovou práci *Ekosystém les ve výuce na nižším stupni škol a náměty aktivizujících činností*.

(1. cena činí 1 000 Kč, 2. cena 800 Kč, 3. cena pak 600 Kč.)

-bah-
-map-

Nabídka Akademie centra FTK

Jarní prázdniny – Olomouc (určeno pro děti ve věku 5–14 let).

Termín: 1. 3. – 5. 3. 1999 (denně 8.00–16.00 hod.).
Program: sport, plavání, hry, soutěže, malování, výlet, karneval.

Místo: Dům dětí a mládeže Olomouc.

Cena za celý týden: 520 Kč (oběd, svačina, pronájem, materiál, návštěva bazény, mzdy...).

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyrubalová, Akademické centrum FTK UP – sekce pohybových aktivit, tř. Míru 115, Olomouc 771 11, tel.: 068/ 5423 091, 5412 382.

-red-

Sbírka na pomoc obětem zemětřesení

Český červený kříž vyhlásil sbírku na pomoc obětem zemětřesení v Latinské Americe. Název účtu: Fond Humanity, CCK, Thunovská 18, Praha 1. Číslo účtu: 10030-7334-011/0100, var. symbol: 444.

Pomoc bude poskytnuta prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže.

Děkujeme za spolupráci

dr. M. Jukl, člen ústřední Výkonné rady ČČK

Děkan Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na místo odborného asistenta pro obor filozofie na Katedru občanské výchovy.

Požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, titul Dr. nebo CSc., publikační činnost.

Příhlašku do výběrového řízení s dokladem o vzdělání, přehledem praxe, publikační činnosti a stručným životopisem zasílejte na osobní oddělení Pedagogické fakulty UP Olomouc, Žižkovo nám. 5, do čtyř týdnů po uveřejnění v tisku.

Doc. RNDr. Jan Šteigl, CSc.,
děkan PdF UP

Pozvánka na pořad oF. Kafkovi

V pondělí 22. února bude v 11.30 v aule FF UP uveden pořad „Bud' ráda, že jsi děvče“ (scénická koláž z dopisů, které Franz Kafka adresoval své sestře Ottele) v provedení herečky Zdenky Procházkové.

Paň Zdenka Procházková je absolventkou pražské konzervatoře. Své první angažmá získala v Opavě. Sedmáct let byla členkou městských divadel pražských, pohostinsky vystupovala i na scéně Národního divadla. Diváci ji znají z filmů: Týden v tichém domě, Z mého života, Písníčka za groš, Nezlob, Kristýno a Ztracená tvář. V rámci kulturní výměny se v roce 1965 představila s Karlem Högreem, svým tehdejším manželem, ve Vídní interpretací dopisů G. B. Showa a Patricie Campbellové. Úspěch jejich představení byl tak veliký, že se rozhodla ve Vídní hrát i německy. Od roku 1968 žila a hrála jen v zahraničí, především ve Vídní (Burgtheater), v Berlíně, Kolíně nad Rýnem a Düsseldorfu, kde se také stala centkou pro německou jevištní řeč (Bühnensprache) na umělecké akademii.

S monodramatem Jean a já absolvovala turné po západní Evropě a v roce 1974 s ním vyhrála 1. cenu na festivalu monodramatu v Buenos Aires. Paň Zdenka Procházková žije nyní střídavě v Praze a ve Vídní a vystupuje se svými literárními pořady pod patronací Rakouského kulturního institutu v Praze v rámci kulturních programů Rakouských knihoven. Rakouská knihovna FF UP v Olomouci již uvedla literární pásma o R. M. Rilku, I. Bachmannové a Ödön von Horvátovi.

Rakouský kulturní institut v Praze a Rakouská knihovna FF UP srdečně zve všechny své příznivce na svůj první literární pořad v novém roce, který vos přepravila oblíbená herečka Zdenka Procházková.

PhDr. M. Keprtová

Události

Olomoucké nakladatelství DANAL bilancovalo

V úterý 2. února se v Muzeu umění sešli autoři a příznivci olomouckého nakladatelství DANAL, které již po více než čtyři roky vydává dětskou a naučnou literaturu (název nakladatelství vlastně zkratkami takovou séru nakladatelského zájmu vymezuje). DANAL je zájmovým sdružením dvou olomouckých historiků a jednoho literárního historika, nikoli výdělečným podnikem. Může tak vydávat jen ty publikace, na jejichž výrobu se podaří shromáždit finanční prostředky.

Is tímto omezením vydalo nakladatelství DANAL v loňském roce a na počátku roku letošního na dvacet knižních titulů. Mezi autory publikací, jež byly 2. února prezentovány, jsou i členové akademické obce Filozofické fakulty UP A. Štěrbová jednak redigovala sborník z konference věnované badatelské metodě olomouckého literárního vědce O. Králíka, jednak napsala první monografii o dramatické tvorbě J. Topola, kterou nakladatelství právě vydalo. DANAL přivedl roku 1998 na svět také publikace členů Katedry historie FF UP. J. Burešová je autorkou *Paměti obcí Bohuňovice, Moravská Loďnice a Trusovice*, D. Papajík připravil obrazovou publikaci *Stará Náměšť ve fotografii*, J. Bartoš zpracoval protifašistický odboj na Prostějovsku. Obdobnou službu poskytl DANAL olomouckému archiváři Koudelovi a „památkářce“ V. Kauerové vydáním jejich publikace *Památky staré Litovle*, prostějovskému archiváři L. Karnému – autorovi *Historie prostějovských ulic* či Státnímu okresnímu archivu Přerov, který prostřednictvím tohoto nakladatelství vydal sborník studií z historie města Přerova. Obsáhlu práci nazvanou *Konfliktní soužití: Královské město – šlechta – duchovenstvo v raném novověku* se díky nakladatelství DANAL mohl představit odborné veřejnosti mladý právní historik J. Miller, působící na PF UP.

Ediční řada *Paměti obcí olomouckého okresu*, která zahrnuje již na 20 vydaných titulů, pokračovala v roce 1998 tituly *Paměti obce Senice na Hané* (J. Bartoš a kol.), *Paměti obce Velký Týnec* (M. Tichák), *Paměti obce Nákla* (P. Pospěch), *Paměti obce Grygova* (I. Hejhalová), *Paměti obce Domašova u Šternberka* (I. Šindlářová), *Paměti obce Dlouhá Loučka* (P. Richter a kol.) a *Paměti obce Hněvotína* (V. Kauerová). Obdobně jsou koncipovány publikace I. Šindlářové *Kronika obce Dětrichova a Kronika obce Huzové*. Pro mládež vydal DANAL pověsti z Nížkého Ješeníku, které pod titulem *Sovi král* upravila I. Šindlářová. K humoristické literatuře DANAL přispěl vydáním souboru aforismů J. Sobotky.

Ediční plán nakladatelství DANAL na rok 1999 je neméně bohatý. V tisku je *Slovník lingvistické terminologie*, který nejen pro studenty FF UP připravil E. Lotko, a *Olomoucká domovní znamení* z pera V. Spáčila. Monografii věnovanou českým písním ze slezských válek dokončuje J. Fiala, jenž také stojí v čele autorského kolektivu pracujícího na publikaci *Olomouc 2000 – město na evropské křižovatce*. Vydou rovněž sborníky referátů z konference věnované spisovateli J. Čepovi a z mezinárodní konference uspořádané olomouckou polonistikou u příležitosti 200. výročí narození A. Mickiewicze. Nakladatelství DANAL hodlá tedy svými aktivitami i v budoucnu sloužit středomoravskému regionu, ale současně jeho hranice přesahovat.

-map-

Začít spolu v Praze

Organizace nadace Open Society Fund Praha – program Začít spolu uspořádala ve dnech 10. – 15. ledna v kongresovém sále hotelu Olšanka týdenní trénink učitelů vysokých, vyšších a středních pedagogických škol, který byl zaměřen na principy kurikula vzdělávacího mezinárodního programu „Začít spolu“. Program je alternativním vzdělávacím programem, který klade důraz na partnerství školy, rodiny a komunity v oblasti výchovy a vzdělávání a je realizován ve spolupráci s Children's Resources International.

Finančně i metodicky byl trénink podporován týmem programu Začít spolu Open Society Fund Praha ve spolupráci s Open Society Institut New York a Children Research Institut Washinton. Byl veden americkými lektory podle tří tréninkových modulů: Individualizace, Učení a Partnerství školy a rodiny. Byl zaměřen především na dovednosti potřebné pro alternativní techniky výuky studentů na vysokých školách v principech programu Začít spolu.

Z naší mateřské univerzity se zúčastnili tohoto tréninkového programu pedagogičtí pracovníci z Katedry učitelství 1. stupně ZŠ, Katedry psychologie a patopsychologie, Katedry pedagogiky s celoškolskou působností PdF. Frekventanti obdrží osvědčení, mohou principy programu Začít spolu implementovat do výuky, případně mohou také uzavírat grantové smlouvy na podporu začlenění programu do

Stříbrnou medaili UP obdržel 3. 2. odborný asistent PhDr. V. Klega. Medaile mu byla udělena za několikaleté působení ve funkci ředitele Univerzity třetího věku.

Foto T. Jemelka

pregraduální přípravy budoucích učitelů nebo se mohou pokusit realizovat nezávislé výzkumy.

PaedDr. M. Rašková, PdF UP

K problematice hodnocení kvality univerzit, fakult a jejich pracovišť

Česká konference rektorů se zabývala na svém posledním zasedání ve Šternberku (21.–22. 1.) mimo jiné i problematikou hodnocení úrovně vysokých škol, resp. jejich fakult a jednotlivých pracovišť. Tento velmi aktuální problém má minimálně dva důležité aspekty. Posouzení úrovně pedagogické práce, vědecké nebo obecněji tvůrčí činnosti i úrovně řízení vysoké školy, stanovení jejich silných a slabých stránek, by mělo univerzity a fakulty motivovat k hledání cest ke zvýšení vlastní kvality. Právě proto se naše univerzita přihlásila do mezinárodního evaluačního programu CRE, proto podstupuje LF akreditační proces v USA.

Vedle toho se stále více uvažuje o tom, jakým způsobem promítnout do kritérií přidělování státních dotací kvalitativní úroveň fakult. První vlašťovkou v tomto směru je již používaný postup, podle kterého se část dotace přiděluje podle tzv. „tvůrčího výkonu“ školy. Další pokus chtělo MŠMT provést v tomto kalendářním roce a podle soustavy kritérií, známých vedení fakult, připravovalo rozdělení relativně nízké částky 100 mil. Kč. Protože však navrhovaným postupem bylo možné postihnout úroveň fakult jen částečně, došlo k dohodě mezi ČR a MŠMT v tom smyslu, že ČR v koordinaci s RVŠ, MŠMT a s využitím zkušeností jiných evropských univerzit vypracuje pokud možno objektivní postup hodnocení kvality pracovišť vysokých škol, který by byl použitelný i pro vypracování metodiky rozdělování státní dotace. Informace MF Dnes z 21. 1., že se čeští rektori rozhodli o tom, že je nutné vylepšit kritéria hodnocení, která přišla ze vzdělané Evropy, je tedy nepřesná a matoucí.

Kvalita univerzitního pracoviště je multidimenzionální pojem a její určení není jednoduché nikde ve světě. Je velmi pravděpodobné, že výsledkem tohoto procesu bude rozdělení fakult do tří až čtyř skupin v závislosti na jejich kvalitě. Od tohoto rozdělení se bude odvíjet

financování. Zpočátku malá finanční diference by se měla postupně zvyšovat tak, aby kvalitnější pracoviště měla lepší materiální podmínky pro svůj rozvoj. Zvažujeme, jaký dopad může mít tento krok na naše fakulty, katedry a ústavy, a to již v blízké době 2 až 5 let, kdy se počítá s jeho postupným zaváděním. Naším cílem musí být kvalifikování se co největšího počtu pracovišť a fakult do prvních kvalitativních skupin, podložené samozřejmě dosažovanými výsledky v hodnocených činnostech.

Prof. L. Dvořák, rektor UP

Doc. Herynek vystavuje

V olomoucké Galerii Caesar v prostorách radnice zahájil 2. 2. brněnský výtvarný teoretik J. Valoch výstavu kreseb doc. P. Herynka, člena Katedry výtvarné výchovy PdF UP. Výstava nese název *Rotokaliografie a cirkulární kresby*. Autor zde vystavuje kaligrafie a kresby, vedené v kruhové abstraktní kompozici s rotačními a cirkulujícími tvarovými prvky.

Výstava abstraktních kreseb P. Herynka potrvá do 27. 2.

Text a foto T. Jemelka

Snímek T. Jemelky zachycuje doc. Knittlovou (FF UP), která obdržela 28. 1. při příležitosti životního jubilea děkovný dopis.

-map-

Na pultech knihkupectví

Olomoučtí historici odkrývají další „bílé místo“ česko-německých vztahů

Nejnovější historie česko-německých vztahů se nadlouho stala politikem mezi Němcem a Rakouskem na straně jedné a Československem na straně druhé: komunistická publicistika natolik upevnila stereotyp těchto vztahů, že ani téměř deset let po demokratické revoluci se jej nepodařilo z obecného povědomí racionálně vykořenit. Historie tady může přispět k co nejobektivnějšímu poznání skutečnosti svými po staletí pěstovanými vědeckými metodami, ale i současnou schopností nezávisle a nezaújatě interpretovat poslední kapitolu těchto bolestných událostí. Neméně důležitá – stejně jako je poznání odsunu Němců – se v poslední době historikům jeví analýza vývoje v tzv. odtržených oblastech, tj. na území, kterému se obecně říká Sudety. Je až s podivem jak minimálně se této analýze věnovala německá historiografie, ačkoliv v dějích odehrávajících se právě v pohraničí mezi lety 1933 až 1945 je třeba hledat přímé kořeny odsunových příhod (a dnes už většinou nezpochybňovaných excesů).

Když se ukázalo, že tento problém je vhodným úkolem pro historiky, dohodla se skupina zainteresovaných odborníků a podala v roce 1997 návrh na grant u Grantové agentury České republiky. Jejím rozhodnutím se realizuje grant pod názvem „Historie okupovaného pohraničí 1938 – 1945 – Sudetská župa“, na němž mají podíl i olomoučtí historici – členové Katedry historie FF UP doc. Josef Bartoš a Mgr. Dieter Schallner.

Jde vlastně o první etapu práce na úplném zpracování tématu: historikové z Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem (držitelem celého grantu je doc. Zdeněk Radvanovský) z Pedagogické fakulty v Plzni, naší fakulty a Ústavu mezinárodních vztahů v Praze (dr. Václav Kural – jeden z předních odborníků na moderní česko-německé vztahy) se dohodli, že dílčími pracovními studii „zmapují“ nejkompaktnější oblast z okupovaného pohraničí – tzv.

Příspěvek k historii odboje proti nacismu

Jistě by byla zajímavá a potřebná studie přibližující účast někdejších učitelů Univerzity Palackého v odbojovém hnutí za fašistické okupace na nás.

Otevřel jsem Vlastivědný věstník moravský, r. L. 1998, č. 2. a se zájmem se začal do studie F. Vaška a Z. Štěpánka z Brna s názvem „Zvedli své hlavy mezi prvními“ (Příspěvek k dějinám Obrany národa na Moravě). Popisuje významný podíl moravských lékařů v boji proti fašismu, jejich organizaci, činnost a je zde mimo jiné zmínka o podílu na této činnosti MUDr. Františka Slabihoudka z Ostravy, pozdějšího prvního profesora sociálního lé-

Události

Fotografické portréty ve Zbrojnici

V tereziánské Zbrojnici, v sílku nad její vřátnicí, byla 20. 1. zahájena výstava černobílých fotografických komponovaných portrétů N. Chovancové, s názvem Podoby.

Jedná se o prezentaci volného souboru adjustovaných fotografických portrétů mladých lidí, generačních vrstevníků autorky. Ta v současné době studuje na Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP. Divák zde zhlédne fotografické portréty, počínaje náměty alegorií (Pocta Rodinovi) přes poetizující portréty rozostřené a závojevané až po fragmenty portrétů s decentně humorným podtextem (Vánočka a mušle).

Výstavu je možné zhlédnout od 11. 3. (otevřeno je denně od 10.00 do 15.00 hodin). Na

snímku autorka výstavy N. Chovancová při své vernisáži.

Text a foto T. Jemelka

Říšskou župu Sudety. Oblast byla prohlášena na jaře 1939 vzorovou župou, ostatní části pohraničí byly připojeny k rakouským, resp. k bavorským župám (jižní, německým obyvatelstvem osídlené oblasti). Říšská župa měla svého místodržitele v osobě Konráda Henleina a byla rozdělena mezi tři vládní obvody (Cheb/Karlový Vary, Ústí nad Labem a Opava), v jejichž čele stál vládní prezident; šlo o osoby zasloužilých henleinců.

Podíl olomouckých historiků tkví ve sledování oblasti opavského vládního prezidenta. Ze správně politického hlediska šlo o poněkud umělý útvar zahrnující nejenom severomoravské a slezské německé hovořící oblasti, ale i německou část Orlických hor. Navíc byl tento útvar oddělen od ostatní župy u Náchoda, kde české osídlení proniklo až do Kladska. Vládní obvod tedy začínal východně od Náchoda, končil na území dnešní Ostravy a u Nového Jičína, jeho severní hranici tvořila stávající historická hranice (až na výjimku Hlučín-ska, jež bylo připojeno přímo ke Slezsku), jižní pak byla velice komplikovaná a zasahovala až k Lipníku, Olomouci, byla zabrána oblast tzv. hřebečské župy (Svitavsko

a Moravskotřebovsko, včetně několika vesnic u Konice v dnešním prostějovském okrese).

V prvním roce práce se podařilo vydat již dva sborníky materiálových studií, na nichž mají olomoučtí historikové ne nepodstatný podíl (bibliografie, základní charakteristika opavského vládního obvodu, recenze v poslední době vydaných „sudetik“). Podstatnou část práce ovšem zabírají heuristické přípravy ke studii o obvodu opavského vládního prezidenta: byly excerповány na materiály k tématu bohaté archivy v Litoměřicích, Opavě, Berlíně a Bonnu, s pomocí archivářů v okresních archivech sestaveny dílčí inventáře archiválií. Značná pozornost je také věnována práci se studenty ve speciálních seminářích (inventáře, regionální a dílčí práce), na které bylo v rozpočtu grantu rovněž pamatováno.

Zdá se – po prvním roce práce –, že na výsledky bude třeba ještě nějakou dobu počkat, nicméně slibně se rozvíjející spolupráce mezi univerzitními pracovišti na Moravě i v Čechách je toho dobrým příslibem.

Mgr. D. Schallner, FF UP

jmenovaný docentem) a PhMr. Vítězslav Mečíř byli odsouzeni k trestu smrti. Ostatní účastníci akce byli odsouzeni k vysokým trestům. Němci rozdmýchali nebývalou akci nenávisti vůči všemu českému, seznamovali se s nahuou použit bakterie proti nim, školili o tom kupř. svůj strážný praporek SS Böhmen und Mähren, aby posílili jeho bezohlednost – prováděli popravu v kounicových kolejích.

V boji s nacismem sehráli svou významnou a nezastupitelnou roli i naši lékaři, nikdy to nesmí být zapomenuto.

-ms-

Diskuse, názory, ohlasy**K článku Kalkulace ceny stravy**

pro zaměstnance LF UP uveřejněnému v Žurnálu UP č. 15, ze dne 15. 1.

V tomto článku jsou podány neucelené informace o způsobu stanovení ceny obědů. Je nutné informovat o tom, že jinak se stanovuje cena obědů pro zaměstnance té organizace, která vlastní a provozuje zařízení závodního stravování (FNO) – viz vládní nařízení č. 137/1989 Sb., o závodním stravování (dále jen vládní nařízení) a jinak pro zaměstnance organizace (LF UP), která zajišťuje závodní stravování prostřednictvím jiné organizace (zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů a citované vládní nařízení).

Cena obědů pro zaměstnance organizace, která vlastní zařízení závodního stravování, se řídí ustanoveními vládního nařízení: v ust. § 6 odst. 3 vládního nařízení je stanoveno, že věcné náklady (provozní), osobní náklady (mzdy) a úhrada zvýšených cen potravinářských surovin a polotovarů – ve výši 0,60 Kč na jedno hlavní jídlo, kryje organizace v plné výši, a to rozpočtové organizace ze svých rozpočtů, příspěvkové organizace ze svých rozpočtových výdajů a ostatní organizace na vrub nákladů své hlavní činnosti (citovaný z. č. 586/1992 Sb.).

Dále dle vyhlášky MF č. 310/1995 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP), lze z FKSP přispívat zaměstnancům na stravování (dle ust. § 140 zákoníku práce).

Příklad č. 1: hodnota surovin + 26,20 Kč
příspěvek – 0,60 Kč
příspěvek z FKSP – 10,40 Kč
(26,2 – 0,6 – 10,4 = 15,2 Kč) DPH 5 % z 15,20 Kč + 0,80 Kč.

Cena 1 oběda 16,00 Kč.

Cena obědů pro zaměstnance organizace (LF UP), která zajišťuje závodní stravování prostřednictvím jiné organizace se stanoví dle ust. § 7 vládního nařízení. Zde je uvedeno, že cena jídla se tvoří z pořizovací ceny surovin, věcných nákladů, osobních nákladů a zisku (přirážky). Tyto organizace mohou do svých výdajů (nákladů) zahrnout podle cit. zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů v platném znění (dále jen zákon) příspěvek na závodní stravování, zajišťované prostřednictvím jiné organizace, do výše 55 % ceny jednoho hlavního jídla (§ 24 odst. 2 písm. j) bod 4 zákona). Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách dle ustanovení § 18 odst. 5 neumožňuje vytvářet FKSP

Příklad č. 2: hodnota surovin + 26,20 Kč
mzdové náklady – 3,70 Kč
věcné náklady – 14,80 Kč
DPH 5% (44,70 Kč) 2,20 Kč

cena 1 oběda pro cizí 46,90 Kč (bez zisku),

příspěvek 55% z 46,90 Kč – 25,80 Kč (LF UP)

cena 1 oběda pro zam. LF UP 21,10 Kč.

Doufáme, že tento článek všem vysvětlil, jak postupovala FN v Olomouci při stanovení cen obědů.

Ing. J. Kilián, vedoucí kontrolního odboru
FN v Olomouci

O výuce nejen matematiky

Pokles úrovně výuky matematiky a přírodovědných předmětů (rozuměj fyziky) na našich středních školách se sotva dá napravit zvýšením vyučovacích hodin a povinnou maturitou z těchto předmětů (jak se doporučuje v článku Moravská iniciativa, ŽUP č. 16, s. 4). Řešení podle mého názoru spočívá v umění rozeznat, vybrat a povzbudit žáky se sklonem k těmto předmětům a vzdělávat je v nepovinných seminářích odděleně od třídy.

Učitel by měl chtít motivovat žáky pro svůj předmět. Ten, kdo to umí ve fyzice a matematice a má úspěchy, toho by měl ředitel školy zahrnovat přízní. A podnikatelské kruhy by žakovým učitelům měly dávat osobní odměny.

V matematice a fyzice hlouběji vzdělaný žák, u něhož byla probuzena radost z exaktního poznání, by tak byl přirozeně motivován ke studiu na technice a hlad českých firem po vysokoškolsky kvalifikovaných technících, zejména projektantech a konstruktérech, by byl ukojen.

Mimochodem, zdalipak někdo z pedagogických kruhů ví, co ještě náleží do všeobecného vzdělání a co už ne?

-mh-

Kdo je ochoten místo pravdy přijmout pravděpodobnost, ten místo omylu zaplatí nejistotou.

-kos-

Zeptali jsme se za vás...**Bude mít Ústřední knihovna UP studovnu pro zrakově postižené?**

Ke konci minulého roku se setkali zástupci Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých s představiteli Ústřední knihovny Univerzity Palackého. Obsahem jednání, kterému byli přítomni také dr. Z. Janečka (FTK UP) a nevidomá studentka M. Botošová (PdF UP) bylo zřízení Studovny pro zrakově postižené v rámci Ústřední knihovny UP. O několik dní později obdržel rektor UP prof. L. Dvořák přepis, v němž se předsedkyně uvedeného sdružení K. Nejeschlebová zmínila o velkém zájmu pracovníků knihovny vybudovat a vybavit toto pracoviště. Byli jsme potěšeni zájmem pracovníků knihovny i vůlí překonat překážky spojené s vybudováním a vybavením tohoto pracoviště. K nim patří především problémy ekonomické, uvedla předsedkyně Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých. O podrobnější informace jsme požádali ředitelku Ústřední knihovny UP RNDr. D. Lošťákovou.

Již při vytvoření koncepce Knihovny UP bylo rozhodnuto, že se její součástí stane i studovna pro zrakově postižené. Byla vytvořena i koncepce činnosti této studovny a v době, kdy vznikl s podporou Mellonovy nadace projekt MOLIN (MORavian Library

Information Network – projekt je založen na spolupráci mezi univerzitními a státními vědeckými knihovnami), žádali jsme v jeho rámci od Mellonovy nadace peníze pro technické zabezpečení této studovny. Mellonova nadace však dala přednost jinému našemu projektu a peníze pro studovnu zrakově postižených jsme nezískali. Na konci loňského roku mne navštívil PaedDr. Z. Janečka z FTK, aby se informoval o tom, zda naše knihovna může vyjít vstříc zrakově postiženým čtenářům a umožnit jim studium a přístup k internetu. Protože náš zájem na vybudování nové studovny trvá, domluvili jsme se na schůzce. Shodli jsme se na tom, že vybudování studovny pro zrakově postižené by pro UP bylo přínosem. V současné době však na vybudování takové studovny nemáme dostatečné finanční zabezpečení. Dohodli jsme se však, že vytvoříme projekt, ve kterém budeme žádat o finanční podporu nadace v rámci regionu i celé republiky.

Naši knihovnu navštívila také paní PhDr. Dana Štěrbová jako zástupkyně Charty '77, která nabídla rovněž finanční pomoc nadace v případě, že vypracujeme přesný projekt, požádáme o finanční pomoc jednak UP, jednak město a velké podniky ve městě. Rozhodli

Otázka pro:
prof. Jaroslava Kouteckého,
DrSc.

Jak zlepšit kvalitu univerzity?

Skutečně se můžeme ptát, zda po padesátileté devastaci, která byla způsobena mj. podřadným postavením vysokých škol jako pouhých vyučovacích zařízení, máme na českých vysokých školách dost vědeckých osobností. Pochopitelně se na vysokých školách najdou i vynikající osobnosti, ale průměr vědecké úrovně je nevyhovující. (...) Za současných poměrů je nutné se zaměřit na podporu oborů a osobností, které jsou dobré ve světovém měřítku. Kromě toho, že by se peníze měly dávat pouze tam, kde je patřičná úroveň, mělo by platit i to, že kumulace uznání by měla vyvolávat kumulaci prostředků – nejlépe z různých zdrojů. (Vesmír 1999, č. 1.)

-mh-

jste se tedy, že projekt vypracujeme, abychom mohli studovnu postupně vybudovat.

Myšlenka umožnit v rámci knihovny přístup k informacím zrakově postiženým čtenářům, získala podporu i ve vedení UP, což je pro nás nejdůležitější a naplňuje nás nadějí, že získáme podporu i u jiných institucí v našem městě.

M. Poláková

Z vědeckých pracovišť UP

Projekt krystalografického studia tělních tekutin

V minulém čísle Žurnálu UP jsme uveřejnili první část příspěvku, který se týká projektu krystalografického studia tělních tekutin. Dnes přinášíme dokončení.

Způsob, jakým dendrit roste, tedy velmi závisí na okolí...

Vše co jsem uvedl předkládá konečnou podobu dendritu. Abychom mohli studovat vliv fyzikálních a chemických podmínek na růst dendritického krystalu potřebujeme nějaký modelový substrát, umožňující sledovat a vyhodnocovat růstové procesy. Ještě v době, kdy se u nás nevědělo o „klastrové medicíně“, jsem víceméně náhodně smíchal roztok NaCl s vybranými tělními tekutinami (krevním sérem, mozkomíšním mokem, slinami a močí) a zjistil, že každá tělní tekutina vykazuje charakteristický dendritický krystal. Po konzultacích s předními českými krystalografy mi doporučili zabývat se tímto problémem. Podpořili moji hypotézu, že složení určité tělní tekutiny musí zákonitě ovlivnit krystalizační proces. Ten je tak citlivý na prostředí v němž probíhá, že se krystalizační procesy využívá k přípravě chemicky čistých látek, např. monokrystalů používaných v laserové a polovodičové technice nebo bílkovin.

Po roce 1989 k nám ovšem přišla z Německa „klastrová medicína“...

Její představitelé chtěli proniknout do Homeopatické společnosti J. E. Purkyně. K mé smůle, moje krystalické útvary byly pro nezasvěcené podobné jejich klastrům. Po dvouleté přestávce, kdy jsem uvažoval, že ukončím tento výzkum, jsem se ale ke krystalům vrátil a v souladu s pravidly fyzikální a chemické krystalizace se snažil dendritický růst popsat právě v prostředí biologických tekutin.

Dalo by se očekávat, že vás v tomto výzkumu asi žádná grantová agentura nepodpořila, nebo se mýlím?

Tentokrát se mýlíte. V interní grantové agentuře MZ ČR jsem našel podporu v oborové komisi hodnotící nové diagnostické postupy a rozvoj biomedicínského inženýrství. Třetí projekt s názvem „Diagnostické možnosti krystalografického studia krevního séra“ (č. 3435-3) v roce 1998 končí.

Jakých jste dosáhl výsledků?

Držel jsem se toho, čemu rozumím, a tak jsem samozřejmě musel spolupracovat s lékaři. Hledal jsem je pro tuto spolupráci obtížně, ale přece jen se někteří nadšenci našli. Výzkum jsem zahájil teoretickým popisem dendritické krystalizace s využitím matematického a fyzikálního aparátu. Na modelových substrátech jsem s využitím metod obrazové analýzy popsal dynamiku dendritického růstového procesu. Protože v mnoha případech docházelo až k tvorbě „chaotických“ struktur, bylo nutné využít k jejich popisu aparátu fraktální geometrie.

Krevní sérum jsem vybral z důvodu jeho snadné dostupnosti a relativní stálosti ve srovnání s jinými tělními tekutinami. Nekladl jsem si za cíl tímto postupem stanovit konkrétní diagnózu. Chtěl jsem ověřit, zda krystal rostoucí v krevním séru, v jehož složení se odráží závažnější zánětlivé či nádorové procesy, může upozornit na probíhající (začínající) patologický proces.

Zajímala nás citlivost, specifita a vypovídací hodnota vyšetřovací metody. Srovnávali jsme pro-

Univerzitní pracoviště informují

„Nostrifikace“ lékařů v USA – nová zkouška

Cizinci, kteří chtějí vykonávat lékařskou praxi (včetně popromočního a specializačního výcviku) v USA a v Kanadě, musí absolvovat rozsáhlou prověrku znalostí v celém rozsahu medicíny. Stejnou zkoušku musí složit i američtí občané, studující na zahraničních univerzitách. Testy sestavuje NBME (National Board of Medical Examiners, v roce 1915 založená a ve Filadelfii sídlící soukromá instituce, jejíž práce využívají všechny americké a kanadské lékařské fakulty a zdravotnická zařízení).

V šedesátých až osmdesátých letech se jednodenní „multiple-choice question“ (MCQ) test pro absolventy zahraničních lékařských fakult skládal ze 300 otázek odborných a 50 otázek k ověření znalosti jazyka. V roce 1992 byl tento test nahrazen třístupňovým USMLE (United States Medical Licence Examination) testem rovněž MCQ typu. Test je shodný s licenčním testem, který absolvují studenti amerických lékařských fakult. Je rozsáhlejší než předchozí – první stupeň tvoří 180 otázek, druhý stupeň 150 a třetí 210 otázek. První a druhý stupeň jsou zkoušky jednodenní, třetí stupeň je dvoudenní. Jednotlivé stupně se absolvují postupně.

V příštím roce zavede NBME novou formu testu – písemná forma bude nahrazena počítačovým programem. První stupeň (bude zaveden na jaře 1999) prověří obecné i systémově orientované znalosti z teoretických a preklinických oborů. Druhý stupeň (zahájí v létě příštího roku) bude zaměřen na klinické obory včetně diagnostiky, terapie a prevence. Oba stupně bude možné složit na řadě míst po celém světě bez časového omezení a bez potřeby mimořádných znalostí práce s počítačem. Jak se zdá, půjde pouze o převedení původní písemné zkoušky ve zdokonalenou verzi do počítačové formy. Ke zkoušce se mohou přihlásit i studenti medicíny z lékařských fakult, uvedených v seznamu, vydaném WHO (zahrnuje i LF UP).

Složení prvních dvou stupňů (v libovolném pořadí) bude podmínkou k absolvování zcela nově koncipovaného třetího stupně (od podzimu 1999). Tato část bude dvoudenní a bude možné ji složit pouze v USA. Zkouška bude vyžadovat absolvování lékařské fakulty

a cílenou přípravu u počítače. Forma třetího stupně USMLE budí obdiv: půjde o otevřený systém šesti klinických případů, postupující od odebrání anamnézy přes volbu laboratorních metod, formulaci diagnózy a navržení terapie až po právní a etické aspekty případu. Bude se hodnotit každý krok zkoušeného, počítačový formát přitom umožní měnit fiktivní průběh onemocnění v závislosti na diagnostických a léčebných rozhodnutích zkoušeného. Předpokládá se rozsáhlé využití počítačových simulací. Systém neumožní návrat v čase, dovolí však změny v rozhodování. Postup zkoušeného bude srovnáván s postupem praktikujících kliniků a odborníků. Riskantní, nebezpečné a zbytečné kroky povedou ke snížení počtu získaných bodů.

Větší rozsah a zejména obtížnost zkoušky vedou ke snížení limitu potřebného k úspěšnému složení licenčních zkoušek. Dolní hranice úspěšnosti pro někdejší ECFMG zkoušku byla 75 %, pro každý stupeň nové zkoušky se předpokládá mezi 55 a 65 %. Zkoušený dostane kromě zprávy o celkovém výsledku i podrobnou analýzu, která mu ukáže slabá i silná místa.

Všechny tři stupně USMLE je nutné úspěšně složit v průběhu sedmi let, o každý stupeň je možné usilovat až šestkrát, ne více než třikrát v průběhu jednoho roku. Instrukce pro USMLE obsahují i rozsáhlý seznam příkladů nesprávného chování v průběhu testů, prohřešky povedou k vyloučení. Počítačová analýza testů umožní vyslovit podezření na podvody v průběhu testu, taková zjištění budou mít za následek zadržení výsledku do doby, kdy budou vzniklá podezření vysvětlena v zkoušeném.

Uvedené je jen stručným výpisem z informace, která bude k dispozici zájemcům o licenční zkoušky na zahraničním oddělení Děkanátu LF UP. Informační brožury obsahují i velké množství modelových otázek, k dispozici je i zpracování na CD disku.

Domnívám se, že je nutné složit poklonu NBME za precizně připravené testy a instrukce k nim. Uznání bude patřit i všem českým zájemcům, kteří při zkouškách uspějí.

J. Dušek, LF UP

to krystalografický nález u zdravých a nemocných lidí (dohromady asi 600 osob) s klinickou diagnózou. Shoda byla v cca 70 % vyšetření. Zdá se tedy, že krystalografická metoda má jistý diagnostický potenciál, zhruba na úrovni vyšetření krevní sedimentace. Těžiště tohoto projektu bylo ve vypracování poloautomatického analytického systému, který vychází z metod analýzy obrazu a v aplikaci na krystalické struktury má obecnou platnost.

Můžete uvést významnější publikační výsledky projektu?

S pražskou skupinou biomedicínského inženýrství na Elektrotechnické fakultě ČVUT, která byla spoluřešitelem projektu, jsme prezentovali 15 publikací a příspěvků na konferencích. Např. na pres-

tižní akci v oboru biomedicínského měření a instrumentace – „8th International IMEKO Conference on Measurement in Clinical Medicine“, konané v r. 1998 v Dubrovníku, byl přednesen a otištěn text příspěvku „Blood Serum Crystal Patterns Classification Methods“. Motivujícím výsledkem naší společné práce je však podle mne publikace „Dendritic growth in viscous solution containing organic molecules“ zveřejněná v impaktovaném časopise Journal of Crystal Growth n. 1-2, (1998) p. 174-181.

Přeji Vám úspěch do další badatelské a pedagogické práce.

Prof. M. Hejtmánek, LF UP

Profesor Jiří Látal (17. 4. 1923 – 25. 1. 1999)

Jako většina intelektuálů jeho generace měl i Jiří Látal dlouho život více rozmanitý, než je ke štěstí třeba a k povolání profesora literatury záhodno. Vždyť k tomu, k čemu bytostně tíhl, totiž k francouzské literatuře na vysokoškolské úrovni, se dostal až ve svých 59 letech. Tehdy se stává členem Katedry romanistiky FF UP.

To neznamená, že ta předchozí desetiletí promarnil. Určitě i ty tři roky po maturitě r. 1942 strávené na nucených pracích bral jako školu života a těšil se, jak začne studovat filologii. Zapsal se na češtinu, francouzštinu a španělštinu v Olomouci a zažil zde garnituru zakladatelů, z nichž nejčastěji později vzpomínal na profesory Králíka a Markalouse. Své nadání měl poprvé příležitost osvědčit r. 1947 – ale po konkurzu na prestižní École Normale Supérieure přišel Vítězný únor, takže druhá cesta do Francie se již nekonala. S doktorátem z románské filologie nastoupil r. 1950 na střední školu na severní Moravě.

Jistě politické uvolnění mu umožnilo, aby byl roku 1962 přijat jako odborný asistent na Katedru aplikované lingvistiky FF UP, kde začal učit franštinu pro začátečníky a mírně pokročilé. Měli jsme pracovny vedle sebe a často jsme spolu rozprávěli. Poznal jsem, že

francouzská kultura je jeho druhou vlastí. Tehdy již svou lásku k Francii mohl žít i z přímého poznávání. Ze svých dlouhodobých pobytů jako učitel češtiny na Carnotově lyceu v Dijonu a na univerzitě v Aix-en-Provence se vrátil provázen přátelstvem a úctou mnoha mladých lidí. Látal jako bystrý a kritický intelektuál uměl rozpoznat na Francii její dobré stránky, od zdravého životního stylu až po respekt Francouzů k jejich historii a kultuře. Kdykoli to bylo možné, jezdil tam i soukromě. Ve Francii žil sice skromně, ale vnímavě, a vstřebával do sebe impulzy k dalšímu studiu moderní francouzské poezie, která se stala jeho hlavní láskou a též námětem pro doktorskou dizertaci (Baudelaire), kandidátskou práci (Lautréamont), habilitační tezi (Tsara) a příspěvky pro literární konference (Aix-en-Provence a Orléans). Podílel se na pražském Slovníku spisovatelů Francie a na Dějinách francouzské literatury 19. a 20. století, aniž by se snížil k zpolitizovanému zkruslování hodnot.

Teprve po revoluci směl Jiří Látal šířit bez kádrových důsledků francouzskou kulturu u nás a českou kulturu ve Francii. Ve výčtu jeho činností by neměla chybět jeho podpora při zakládání francouzské sekce Slovanského gymnázia v Olomouci (sám byl jeho absolven-

tem), předsednictví u maturit, recenzování novin pro Revue de littérature comparée, uveřejňování vlastních překladů francouzských básníků u nás a ukázek moderní české poezie ve Francii. Dále je třeba vyzdvihnout jeho překlad Máchova Máje, jež spolu s jeho překladem dopisů Boženy Němcové vydala univerzita v Louvain. Roku 1995, ve svých 72 letech, byl konečně jmenován profesorem.

Výčet akademických úspěchů je pouze jednou stránkou profilu člověka. Jiří Látal byl však svými kolegy v oboru i mimo něj respektován a uznáván ne proto, že francouzský velvyslanec ho dvakrát dekoroval řádem Akademických palem, ale zejména proto, že to byl člověk, s nímž byla radost pobýt. Měl přehled, měl postřehy, měl velké zájemní humanitních vědomostí, byl laskavý, měl smysl pro humor, byl skromný (viz model jeho jízdního kola). Mezi škodami napáchanými minulým režimem ta ne nejmenší je skutečnost, že nemohl vychovávat francouzské filology na olomoucké univerzitě již o třicet let dříve.

Milý Jiří, vydal jsi se na cestu Údolím stínů. Nemusíš se obávat, žil jsi dobrý život.

J. Peprník

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

„Počátky moderní historické vědy jsou dílem ‚eruditů‘ 17. století,“ konstatuje ve 2. díle Dějin Moravy – Morava reformace, renesance a baroka (Vlastivěda moravská, Země a lid, nová řada sv. 6, Brno 1995) Josef Válka. Vrcholným zjevem mezi českými barokními erudity (vzdělanci) je nepochybně

BOHUSLAV BALBÍN,

spjatý s Olomoucí svým studiem na zdejších jezuitských gymnáziích.

Otec Bohuslava Balbína, Lukáš Škornice Balbín z Vorlíč, byl královským purkrabím v Pardubicích a hájil pardubický hrad za české stavovské rebelie proti vládě císaře Ferdinanda II., po bělohorské bitvě však svého úřadu zanechal a usadil se s manželkou a šesti dětmi v Hradci Králové. Zde se mu 3. prosince 1621 narodil poslední potomek, pokřtěný jmény Bohuslav, Ludvík a Alois. Následujícího roku však Bohuslavův otec zemřel a zchudlou vdovu s dětmi přijal do svého zámku v Častolovicích hejtman Hradeckého kraje Otto z Oppersdorfu. Latinskou školu u benediktinů v Broumově začal B. Balbín navštěvovat ve svých 10 letech, po roce přešel na školy jezuitské – v Jičíně, od roku 1633 v Praze, poslední dvě z tzv. latinských škol absolvoval v letech 1635–1636 v Olomouci.

Tehdy se stal duchovním představeným olomouckého semináře polský jezuita Mikuláš Leczycki, jenž čtrnáctiletého Balbína získal pro vstup do Tovaryšstva Ježíšova. Balbín později napsal latinský životopis svého učitele a otcovského přítele, kde vzpomněl na jeho výchovné metody, ignorující Balbínovy šlechtické výsady: „Když se blížila kolej, musel jsem pomáhat řemeslníkům. Ačkoliv se na mě všichni studenti dívali, musel jsem namáčet štětku v kbelíku a bítit zeď. Byl bych od toho nejraději utekl, kdyby vedle mne nestál můj duchovní otec, který mne neustále napomínal a pobízel.“

Novicem jezuitského řádu se B. Balbín stal v Brně na počátku září 1636, roku 1638 složil první řeholní slib. Ve studiích Balbín pokračoval na jezuitské koleji v Kladsku, filozofii absolvoval roku 1642 v Praze. Tehdy se již zabýval historií, ale i literaturou – psal verše (mj. epiogramy) a překládal antické autory. Jako magistr filozofie pak

učil na nižších jezuitských školách a roku 1650 ukončil studium teologie. Na kněze byl vysvěcen již roku 1649, vyšší řádové sliby složil roku 1654 a pak po tři léta působil jako misionář v jižních a východních Čechách.

Počínaje rokem 1653 začal Balbín opět vyučovat na řádových kolejích v Kladsku, Českém Krumlově, Praze, Brně, Jindřichově Hradci znovu v Brně a v Jičíně, přičemž pro své žáky psal latinské učebnice řečnictví a poetiky (v novodobém českém překladu vyšel Balbínův Nástin humanitních disciplin – Verisimilia humaniorum disciplinarum z roku 1666) i školní dramata. V Praze se při zpodobě studenta umírajícího na černé neštovice nakazil touto chorobou, uzdravil se však díky péči slavného lékaře, matematika a filozofa Marka Marcioho z Kronlandu (1595–1667), získavšího své vzdělání mj. i na olomoucké univerzitě. Balbínovo učitelské působení ukončili jeho řádoví představení na základě nějakého morálního poklesku, jehož se Balbín dopustil ve styku se svěřenými žáky (pravděpodobně šlo o projev pedofilní homosexuality). Balbín tak postavil do velmi nepřívětivé světlá nejen svou osobu, ale i své dosavadní i budoucí literární dílo.

Počátky Balbínovy dějepisné práce představují tři spisy věnované mariánským poutním místům – slezské Vartě, Tuřanům u Brna a Svaté hoře u Příbrami. Spis Diva Turzanensis (Panna Maria Tuřanská) vytiskl roku 1655 olomoucký tiskař Vít Jindřich Ettel; v Moravském zemském archivu jsou dochovány Balbínovy dopisy dokládající, jak Balbín dbal o typografickou úroveň této publikace. Olomoucké archiváře zkoumal Bohuslav Balbín během pobytu v tomto městě roku 1662.

Balbínovo historické a vlastivědné dílo je vskutku monumentální. Už ve Výtahu z českých dějin (Epitome historica rerum Bohemiarum) využil Balbín kritiky a interpretace historických pramenů, ale nejvyšší pražský purkrabí Bořita Ignác z Martinic zde nalezl invektivy vůči habsburské dynastii a pozastavil vydání spisu. Balbín byl nato ztrestu slán do jezuitské koleje v Klatovech. Zde napsal asi v letech 1672–1673 svoje dílo nejproslulejší, vydané tiskem až roku 1775 Františkem Martinem Pelclem pod názvem Dissertatio apologetica de lingua Slavonica, praecipue Bohemica (Obrana jazyka slovanského, zvláště českého), pů-

vodní název byl ovšem daleko výmluvnější: Krátká, ale pravdivá rozprava o kdysi šťastném, nyní však přeubohém stavu českého království...

Největším Balbínovým dílem jsou Miscellanea historica regni Bohemiae (Rozmanitosti z historie Království českého), rozvržené zprvu do tří, později do dvou dílů, každý o 10 svazcích – první vlastivědná encyklopedie Čech. Novodobý český výbor z Rozmanitostí, vydaný pod titulem Krásy a bohatství české země poskytuje dnešnímu, zvláště pak ekologicky zaměřenému čtenáři, poutavý obraz technickou civilizací dosud téměř nedotčené přírody. Ocituje alespoň jednu sentenci z 9. dílu Rozmanitostí, nazvaného Bohemia docta (Učené Čechy): „I u protivníka musíme pochválit skutečné hodnoty a pravdě je třeba dát vždy průchod.“

Na Rozmanitostech pracoval Bohuslav Balbín s pomocí pisarů i poté, kdy byl dvakrát raněn mrtvicí (roku 1683 a opět roku 1687) a kdy téměř ztratil zrak. Zemřel 29. listopadu 1688 v Praze a byl pohřben v kryptě kostela sv. Salvátora.

Jiří Fiala

Academia film 1999: 3.–6. května (I)

Úvodem o několika změnách, které AFO 99 zasáhly

S první schůzkou organizačního výboru AFO 99 (31. 8.) začaly přípravné práce na čtyřiatřicátém ročníku Mezinárodního festivalu Academia film 1999 (festival dokumentárních, vědeckých, populárně-vědeckých výukových a multimediálních pořadů a přehlídka využití informačních technologií ve vzdělávacím procesu). Podobně jako v loňském roce, tak i letos vás budeme na stránkách Žurnálu UP pravidelně o přípravách AFO 99 informovat.

I přes to, že pořadatel a vyhlášovatel Academia filmu zůstal nezměněn, je jím Univerzita Palackého, několik změn je možné postřehnout na první pohled.

Zprvé, logicky se mění motto festivalu, to letošní, Otevřená univerzita symbolizuje fakt, že dokumentární, vědecké, populárně-vědecké, didaktické a multimediální pořady hrají ve společnosti podobnou roli jako přednášky a semináře na univerzitě: také ony zprostředková-

vají – jen jiným způsobem a širšímu okruhu adresátů – poznání, také ony přispívají k formulování závažných otázek našeho bytí na tomto světě a pomáhají v hodnotové orientaci, také u nich mimořádně záleží na myšlenkové originalitě a invenci, na osobnosti. Zvolené motto chce také „říci“, že Univerzita Palackého jakožto pořadatel a vyhlášovatel festivalu se chce v době jeho konání více než kdy jindy otevřít veřejnosti a stát se místem diskusních setkání tvůrců, publicistů, vědců a pedagogů nejen se studenty, ale se všemi, které zajímá, jak tyto pořady vznikají a o jakých problémech vypovídají.

Zadruhé, festival mění místo svého konání. Po loňském ročníku, který proběhl v prostorách Právnické fakulty Univerzity Palackého, se centrem dění stane opět centrum Olomouce. Čtyřiatřicátý ročník se totiž uskuteční v rekon-

struované Tereziánské Zbrojnici, která se stala sídlem Informačního centra Univerzity Palackého, dále pak v prostorách Filozofické fakulty (soutěžní promítání v U1) a Rektorátu Univerzity Palackého (soutěžní promítání ve Filmovém sále). Plánované semináře pak proběhnou v Muzeu umění Olomouc.

Zatřetí, ředitelem již připravovaného ročníku se stal PhDr. Jan Schneider, který jmenoval organizační výbor Academia filmu Olomouc v tomto složení: doc. PhDr. J. Schulz, CSc., PhDr. T. Hrbek, PhDr. R. Hladký, ing. J. Pour, ing. J. Holišová, PhDr. P. Urbášek, Bc. M. Poláková, M. Hálková, externími členy jsou M. Škyba, režisér a předseda FITES a A. Trš z České televize.

-map-

Studentská rubrika

Študentské fórum v Bratislavě

Dne 8. 12. 1998 se v hlavním městě Slovenské republiky Bratislavě uskutečnila študentská konference s názvem *Študentské fórum* zaměřená na prezentování študentských prací. Cílem konference bylo vytvořit prostor talentovaným studentům k prezentaci jejich vědeckých prvotín, nabídnout mladým vědcům odborné rady, umožnit konzultace s pozvanými hosty, naučit studenty prezentovat příspěvky ústním i písemným projevem a hodnotit jeden problém z více hledisek, nabídnout možnost rozvoje prostřednictvím odborných workshopů, které budou čerpat z témat konference. Fóra se mohli zúčastnit studenti věkové kategorie 15–30 let.

V první části konference vystoupili se svými referáty čtyři studenti a v části druhé pak studentů pět. Všichni přednášející si zvolili velice zajímavá témata a zabývali se následujícími problémy: Perspektivy univerzitního vzdělávání, Didaktika a historie psaní, Originální způsoby klasifikace na školách pro nadané děti, Prvotní drogové prevence, Děti a kartografie, Tradiční a současný život v oblasti vodního díla Gabčíkovo, J. A. Komenský a sociologie, J. A. Komenský a výchova.

Náš příspěvek se týkal hodnotové orientace žáků mladšího školního věku ve vybraných regionech České republiky a Polska. Ve své první části jsem informovala o práci vědeckého kroužku studentů Katedry učitelství 1. stupně základní školy PdF UP. V druhé části jsem seznámila účastníky s dílčími výsledky výzkumu,

ktej byl proveden studenty vědeckého kroužku pomocí dotazníkové metody.

Po skončení každého referátu byla zahájena diskuse. Vedle studentů zde byli přítomni i odborníci z různých oblastí (historie, jazykověda, pedagogika, psychologie), kteří hodnotili každou práci a vyslovovali k ní své připomínky. Studenti byli z pedagogických a filozofických fakult z Trnavy, Nitry, Bratislavy. Českou republiku reprezentovala pouze PdF UP Olomouc. Z uvedených témat mě zaujalo zpracování problému *Didaktika a historie písma*. Výzkumem písma u žáků 1. st. ZŠ se zabýval student 4. roč. PdF v Trnavě, který svůj výzkum realizoval formou hry. Zajímavostí konference byla účast dvou žáků sedmé třídy školy pro nadané děti, kteří hovořili o klasifikaci na této škole. Domnívám se, že právě oni měli největší ohlas a budili velký zájem posluchačů, protože počet otázek nebral konce.

Závěrem bych se chtěla zmínit o tom, že jak prostředí *Luventy*, kde konference proběhla, tak i atmosféra, která zde vládla, byla více než příjemná. Vytkla bych pouze to, že konference musela být ukončena dříve kvůli nepříznivému počasí, které bránilo hladkému návratu všech účastníků. Domnívám se, že konference tohoto typu by měla být vícedenní, aby studenti mohli využít znalosti odborníků a podrobněji se věnovat tématům. Jelikož všechny referáty budou vydány ve sborníku, bude možnost seznámit se s tématy prosincové konference blíže.

M. Řehořová, studentka PdF

...a příští týden...

15. ÚNORA

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Pavlína Jíšová – koncert. (Nejlepší zpěvačka folkové scény sezóny 1998 dle ankety časopisu Folk&Country v sólovém projektu s vlastní doprovodnou skupinou.)

16. ÚNORA

U Pelikána, velký sál (Olomouc – Hejčín), 20.00 hod.: Bohémystická akademicko-panoramatická páty (rehabilitace největšího olomouckého spisovatele!)

17. ÚNORA

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Tony Ducháček&Garage – koncert. (Kulturní legenda českého bigbitu – té nejlepší kvality v klubovém prostředí vám důvěrně známém.)

DO 20. ÚNORA

Středisko Britské rady, Křížkovského 14: PHOTO COMPETITION: Pictures from Britain. Výstava nádherných, neobvyklých a veselých fotografií z Velké Británie. Každý návštěvník střediska Britské rady může zvolit nejlepší snímek. Výsledky soutěže budou oznámeny do 27. února.

20. ÚNORA

Sportovní hala FTK UP, 9.00 a 13.00 hod.: volejbal SK UP – Valašské meziříčí (muži NL).
Sportovní hala FTK UP, 17.30 hod.: basketbal SK UP – BBK Brno (ml. dorostenci I. DL).

21. ÚNORA

Sportovní hala FTK UP, 10.30 hod.: házená ČR – Slovensko (mezistátní utkání žen).
Sportovní hala FTK UP, 12.00 hod.: basketbal SK UP – MB Brno (ml. dorostenci I. DL).
Sportovní hala FTK UP, 14.00 hod.: házená SK UP – Kobylisy (ženy I. liga).